

เคล็ดลับพุทธวิธีการเจริญอายุในอายุวัฒนกุมารวัตถุ The Buddhist Tips of Life-Prolonging Development in Ayuvadhanakumaravathu Story

พระครูกิตติพัฒนานนยุต^{1*}

วันชัย พลเมืองดี² เทพประวิณ จันทรแรม²

¹พุทธศาสนตรุษย์บัณฑิต สาขาวิชา พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่
²ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Phrakrukittipatthananyut^{1*}

Wanchai pomlamaungdee² tepprawin janram²

¹Doctoral Programme in Buddhist Studies Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Chiangmai campus

²Thesis Advisor
zamomoko@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง เคล็ดลับพุทธวิธีการเจริญอายุในอายุวัฒนกุมารวัตถุ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมาและสาระสำคัญของอายุวัฒนกุมารวัตถุ และวิเคราะห์เคล็ดลับพุทธวิธีการเจริญอายุในอายุวัฒนกุมารวัตถุ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพจากเอกสาร จะเห็นได้ว่าการมีอายุยืนอย่างมีคุณค่า คือ การดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท ไม่อภัยกับอดีต และไม่พะวงกับอนาคต สร้างประโยชน์และคุณค่าให้กับชีวิตผ่านโอกาสและเวลาปัจจุบันของตนเอง เพื่อประโยชน์สุขอันเป็นจุดหมายหมายของชีวิต หลักพระพุทธศาสนาเน้นการสร้างสุขภาพหรือภาวะที่เป็นสุขแบบองค์รวมให้กับระบบของชีวิต 4 ด้านคือ การเจริญอายุในอายุวัฒนกุมารวัตถุด้วยพระปริตร การเจริญอายุในอายุวัฒนกุมารวัตถุด้วยการให้ทาน การเจริญอายุในอายุวัฒนกุมารวัตถุด้วยการรักษาศีล การเจริญอายุในอายุวัฒนกุมารวัตถุด้วยการเจริญสมาธิภาวนา โดยเน้นการพัฒนาจากธรรมชาติภายในชีวิตคือพัฒนาจิตให้เกิดปัญญา อันส่งผลต่อชีวิตซึ่งดำเนินไปโดยเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับธรรมชาติภายนอกทั้งทางกายและทางสังคมดังนั้นพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญแก่อายุ ซึ่งในบาลีมากมายได้ปรากฏพระพุทธพจน์ที่กล่าวถึงอายุ เช่น "ยวูปบตติ นิมิสสติ ตตฺตราปิ สรตี วโย" แปลว่า

วัยย่อมเสื่อมลงไปเรื่อยทุกหลับตา ทุกลืมตา และ "กาลโหล ฆสติ ภุตานิ สพพาเนว สหตตนา" แปลว่า กาลเวลาย่อมกลืนกินสัตว์ทั้งหลายพร้อมกันไปกับตัวมันเอง และ "ยสุส รตยา วิสาเน อายุ อปตริ สียา" แปลว่า วันคืนเคลื่อนคล้อย อายุเหลือน้อยทุกที และ "ยถา วาริวโร ปุโร คจฉิ น ปริวตติ เอวมายุ มนุสสานิ คจฉิ น ปริวตติ" แปลว่า แม่น้ำเต็มฝั่ง ไม่ไหลขึ้น สู่ที่สูงฉนั้นใด อายุของสัตว์ทั้งหลายย่อมไม่เวียนกลับมาสู่วัยเด็กอีก

คำสำคัญ : เกล็ดลับ พุทธวิธี การเจริญอายุ อายุวัฒนกุมาร

Abstract

This article entitled "The Buddhist Tips of Life-Prolonging Development in Ayavadhanankumara Story" was a study on the background and the essences of Ayuvadhanakumaravathu to analyze for tips of Buddhist life-prolonging in Ayuvadhanakumara story. The study was documentary research. It was clearly seen that having worthy longevity related to be livelihood without heedlessness at present, without the attachment of the past, and without concerns for the future, on the contrary, to create benefits and values for one own life both past and present. Performing of those behaviors would lead to happiness as the aim of life. Buddha-dharma emphasized the creation of the holistic health or a phenomena conducive to four aspects of life: life-prolonging development aspects by the recitation of Phra Paritta, by giving offerings to others (dana), by observing the precepts, and by practicing Vipassana meditation emphasizing the development of the naturalness of life from within in terms of mind development until achieve in life-prolonging in relation with the external nature both physical and social aspects. Buddhism, thus, concerned the importance of age, which in this context, a lot of Buddhist quotes appeared in Pali texts as the followings: "Yavuppapatti nimissati tatrapa sarati vayo" defined as "Age is gradually decline every brink of eyes whether open or close."; and "Kalo ghasati bhutani sabbaneva sahattana." defined as "Time consumes all living beings simultaneously within themselves." Moreover,

"Yassa rataya vivasane ayu uppatram siya." defined as " Days and nights fly by, gradually decline the age."; and "Yatha varivaro puro gacham na parivattati avamayu manussanam gacham na parivattati." defined as "Though the rivers are full, the water cannot flow upward to the higher land, the same is all living beings' age which cannot return to the childhood as before again."

Keywords : Tips, Buddha's Methods, Life-Prolonging, Ayavadhanankumara

บทนำ

อายุเป็นสมบัติอย่างหนึ่งที่มีมนุษย์สามารถทำให้ยืนยาวได้หากรู้จักปฏิบัติต่ออายุอย่างถูกต้องโดยการรักษาสุขภาพ สุขภาพหมายถึง ภาวะที่เป็นสุขหรือภาวะที่มีความทุกข์น้อยจนกระทั่งหมดทุกข์อย่างสิ้นเชิงถาวรหรือการบรรลุพระนิพพาน หลักพระพุทธศาสนาเน้นการสร้างสุขภาพหรืออายุเป็นสมบัติอย่างหนึ่งที่มีมนุษย์สามารถทำให้ยืนยาวได้หากรู้จักปฏิบัติต่ออายุอย่างถูกต้องโดยการรักษาสุขภาพ สุขภาพหมายถึง ภาวะที่เป็นสุขหรือภาวะที่มีความทุกข์น้อยจนกระทั่งหมดทุกข์อย่างสิ้นเชิงถาวรหรือการบรรลุพระนิพพาน หลักพระพุทธศาสนาเน้นการสร้างสุขภาพหรือภาวะที่เป็นสุขแบบองค์รวมให้กับระบบของชีวิตซึ่งมี 4 ด้านคือ ทางกาย ทางสังคม ทางจิต และทางปัญญา โดยเน้นการพัฒนาจากธรรมชาติภายในชีวิตคือพัฒนาจิตให้เกิดปัญญา อันส่งผลต่อชีวิตที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับธรรมชาติภายนอกทั้งทางกายและทางสังคม แนวทางการรักษาสุขภาพนั้น (ส.ม. (บาลี) 19/11/07/375, ส.ม. (ไทย) 19/11/07/617.) ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยหลายด้าน ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือตัวบุคคลและแนวทางปฏิบัติของแต่ละบุคคล โดยมีหลักที่สำคัญคือ การสร้างความรู้แจ้งในความจริงตามกฎธรรมชาติให้เกิดกับตนเองผ่านกิจวัตรประจำวันของตนเองที่ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จนเกิดเป็นสุขนิสัย เป็นการปรับเปลี่ยนแบบแผนพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของตนเองโดยส่งผ่านความมีอายุและสืบทอดกันมาตามกระบวนการของชีวิต เพื่อพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้นและสอดคล้องกับกฎธรรมชาติ ส่งผลให้มีชีวิตที่ดีขึ้น การลงมือปฏิบัติและผลด้านสุขภาพนั้นก็แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัย เช่น สภาพโดยรวมของบุคคล กำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญา เป็นต้น กล่าวได้ว่า อายุเป็นสมบัติอย่างหนึ่งที่มีมนุษย์สามารถทำให้ยืนยาวได้ด้วยการปฏิบัติต่ออายุอย่างถูกต้อง การมีชีวิตยืนยาวจึงเป็นที่ปรารถนาของทุกคน ซึ่งทำได้โดยการรักษาสุขภาพ

แบบองค์รวมต่อระบบของชีวิต อันส่งผลต่อการมีอายุยืนยาวอย่างมีคุณค่าที่แท้จริง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). 2547)

อายุวัฒนกุมาร เป็นลูกของพราหมณ์ พ่อแม่ของท่านมีเพื่อนเป็นพราหมณ์อยู่คนหนึ่ง ได้ทิพพจักขุญาณ ทราบข่าวว่าเพื่อนคนนี้จะเข้ามาในเขตเมืองก็พากันไปหา เมื่อคุยกันพอสมควรแก่เวลา ท่านพ่อก็ส่งลูกชายอายุยังไม่ถึง 7 ปี ให้แก่แม่ กราบลาเพื่อกลับไปเพื่อนก็บอกว่า "ที่ฆาโยโก โหตุ" แปลว่า "ท่านจงมีอายุยืนยาวเถิด" เมื่อท่านพ่อกราบแล้ว ท่านแม่ก็ส่งลูกให้ท่านพ่อ ท่านแม่กราบบ้าง ท่านพราหมณ์ก็บอกว่า "ขอให้ท่านมีอายุยืนยาวเถิด" แล้วจับลูกให้กราบ ท่านพราหมณ์ก็นิ่งเฉยไม่พูดแบบนั้น ท่านพ่อท่านแม่ก็สงสัยเลยถามว่า "เวลาที่ผมกับเมียกราบลาท่าน ท่านบอกว่า จงเป็นผู้มีอายุยืนยาว แต่เวลาที่ให้ลูกกราบทำไมท่านจึงทำเฉยๆ" ท่านพราหมณ์ก็บอกว่า "ก็ลูกของท่านจะต้องตายภายใน 7 วัน ถ้าฉันพูดแบบนั้นฉันก็พูดผิด" เขาก็เลยถามว่า "ท่านรู้วิธีแก้ไหม" ท่านพราหมณ์ก็บอกว่า "รู้ว่าจะตายนะรู้ แต่วิธีแก้ไม่รู้ คนที่รู้วิธีแก้มีอยู่คนเดียวคือ สมเด็จพระสมณโคดมพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าหากว่าท่านต้องการจะแก้ไขให้ลูกของท่านตาย ก็ไปหาพระพุทธเจ้าเถิด ท่านแก้ได้"

องค์สมเด็จพระบรมครูทรงประทับนั่งตั้งแต่เริ่มต้นของวันจนที่สิ้นสุดของวันคืออรุณใหม่ เพราะว่ามีผู้ที่จะมาเอาชีวิตของเด็กเป็นยักษ์ที่ได้รับพรจากท่านท้าวเวสสุวรรณได้ภายใน 7 วัน ถ้าเลย 7 วันแล้วไม่มีโอกาส ฉะนั้นเมื่อมาคอยอยู่ 6 วันแล้ว พระก็นั่งล้อมรอบอยู่แบบนั้น ก็เข้าไม่ได้ ได้แต่ตั้งท้าวว่าถ้าผลเมื่อไรจะเอาเมื่อนั้นแต่พอวันที่ 7 เป็นวันสุดท้าย ก็ตั้งใจว่าวันนี้จะเอาชีวิตเด็กคนนี้ให้ได้ ให้มันตายจากความเป็นมนุษย์ เพราะกรรมเดิมสร้างไว้มาก ที่เป็นโทษปาณาติบาต แต่ความดีก็มีมาก ในเมื่อเห็นว่าเอาไม่ได้แน่แล้วก็ต้องตั้งท้าวขอให้พระผลอ แต่พระพุทธเจ้าเสด็จเสียเอง เมื่อพรหมลงมา ยักษ์ตนนี้ก็ต้องถอยหลังไปพ้นเขตพรหม และเทวดาลงมา ยักษ์ตนนี้มีบุญน้อยกว่าก็ต้องถอยหลังออกไปอีก ในที่สุดต้องออกไปอยู่ขอบจักรวาล เพราะพรหมและเทวดามีปริมาณมาก และสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าก็ทรงประทับนั่งจนหมดเวลา เป็นอันว่าเด็กคนนั้นไม่ต้องตาย เกินเวลา 7 วัน ยักษ์ทำอันตรายไม่ได้ เมื่อพ้นจากตอนนั้นมาแล้วถึงเวลาอายุ 7 ขวบ ท่านอายุวัฒนกุมาร ก็บวชเณรแล้วก็ได้อรหันต์ผล อยู่มาได้ถึงอายุ 120 ปี ตรงตามท้องคัมภีร์สมเด็จพระมหาโมหิณีไว้

เมื่ออายุวัฒนกุมารเติบโตแล้ว เวลาไปไหนมาไหนก็มีผู้ติดตามไปเป็นบริวารถึง 500 คน วันหนึ่งอายุวัฒนกุมารพร้อมกับบริวารได้มาที่วัดพระเชตุวัน ภิกษุทั้งหลายจำได้

จึงทูลถามพระศาสดาว่า "เหตุเครื่องเจริญอายุของสัตว์เหล่านี้ เห็นจะมี" พระศาสดาตรัสตอบภิกษุทั้งหลายเหล่านั้นว่า "โดยการนอบน้อมท่านผู้สูงอายุ มิใช่จะทำให้อายุยืนเท่านั้น แต่ยังเป็นเหตุให้ไฉไลวรรณะ สุขะ และพละ อีกด้วย"จากนั้น พระศาสดาได้ตรัสพระธรรมบท พระคาถาที่ 109 ว่า อภิวัตน์สลิสนิจัง วุฑฒาปจายโน จตตารโธมมา วฑฒนติ อายุ วณโณ สุขัง พลัฯ ผู้ชอบกราบไหว้ นอบน้อมผู้ใหญ่เป็นนิตย์จะเจริญด้วยพร 4 ประการ คือ มีอายุยืน มีผิวพรรณผุดผ่องมีความสุข มีพละนามัยแข็งแรงเมื่อจบพระสังฆธรรมเทศนา อายุวัฒนกุมาร และบริวาร 500 คน ได้บรรลุโสดาปัตติผล แม้ชนเหล่าอื่นเป็นอันมาก ก็ได้บรรลุพระอริยผลทั้งหลาย มีพระโสดาปัตติผลเป็นต้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาและสาระสำคัญของอายุวัฒนกุมารวัตถุ
2. เพื่อวิเคราะห์เคล็ดลับพุทธวิธีการเจริญอายุในอายุวัฒนกุมารวัตถุ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นทั้งงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ ค้นคว้าข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาบาลีและภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พร้อมทั้งอรรถกถาและฎีกาต่างๆ ประกอบไปด้วย พระไตรปิฎกเล่มที่ 25 - พระสุตตันตปิฎกเล่มที่ 17 - 84000
2. ศึกษาจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ คือ ค้นคว้าข้อมูลจากตำรา เอกสาร งานวิทยานิพนธ์หรืองานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา ประกอบไปด้วย "ขวัญ" ในวรรณกรรมพิธีกรรมล้านนา" การศึกษาเชิงวิเคราะห์พุทธจริยศาสตร์ ในอัมมปัทฏฐกถา
3. นำข้อมูลเอกสารชั้นปฐมภูมิและทุติยภูมิมาตรวจสอบให้ถูกต้อง เพื่อวิเคราะห์ในเชิงสังเคราะห์เนื้อหา อธิบายความให้เห็นข้อเท็จจริง ตอบโจทย์เนื้อหาตามวัตถุประสงค์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาเรียบเรียง เขียนตามโครงสร้างเนื้อหา และนำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปผลการวิเคราะห์
4. สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

อายุวัฒนมารผู้ดวงชะตาขาด จะต้องตายเพราะอุปฆาตกรรม แต่สามารถแก้กรรมต่ออายุให้ยืนยาวได้ มีปรากฏในอรรถกถาธรรมบท ยมกวรรค พระอรรถกถาจารย์ได้เล่าเรื่อง ทารกแรกเกิดคนหนึ่งชะตาขาดจะต้องตายภายใน 7 วัน ตามคำพยากรณ์ของผู้รู้หลักโหราศาสตร์ แต่สุดท้าย ได้ผู้รู้ประกอบพิธีกรรมสืบทอดแต่แก่ให้จึงรอดตาย กลับเป็นผู้มีอายุยืนยาวได้รับการตั้งชื่อให้ว่า อายุวัฒนมาร แปลว่า เด็กอายุยืน จะเห็นได้ว่า 1. การที่พ่อแม่ทำกุศลกรรม โดยนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระปริตรแวดล้อมตั้งนอนเด็กทั้ง 7 วัน 7 คืน มิได้ขาดระยะ นับว่าเป็นการประกอบมหากุศลที่ยิ่งใหญ่ ทั้งเมื่อพระสงฆ์มาสวดปริตร ตลอดเวลานั้น เขาย่อมได้ถวายอาหารบิณฑบาตตลอดระยะ 7 วัน 7 คืน อยู่แล้ว 2. ทารกที่นอนแบบเบาะบนตั้งท่ามกลางเสียงพระสงฆ์สวดปริตร ขณะที่ฟังจิตใจของเขาย่อมเกิดสมาธิ แม้จะฟังเสียงสวดไม่ทราบความหมายแต่เพราะตั้งใจฟังจิตเป็นสมาธิ ถือว่าเขาได้สร้างบุญแก่ตัวเอง เมื่อฟังทุกวันก็เป็นการสร้างบุญใหม่ ได้ทำกรรมดีให้กับตนเองอย่างต่อเนื่องทุกวันและอยู่ในท่ามกลางการรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวดยิ่งนัก 3. พระพุทธเจ้าเสด็จไปเป็นประธานในวันสุดท้าย การอารักขาย่อมเข้มแข็งยิ่งนักถ้าเปรียบก็เหมือนเหตุการณ์ที่เมื่อผู้ใหญ่ไปอยู่ ณ ที่ใด องครักษ์ย่อมทำการอารักขาอย่างเข้มงวด ยากที่ใครจะเข้าถึงทำอันตรายได้ 4. ด้วยพลังอำนาจผลแห่งกุศลกรรมใหม่ที่ทารกได้กระทำตลอดระยะเวลาดังกล่าวด้วยการอนุเคราะห์ของพระพุทธเจ้า ทารกน้อยจึงได้อานิสงส์ทันตา คือ รอดชีวิต และพ้นเงื่อนไขเวลาที่ อรุณท กยัณห์ มีสิทธิจะจับทารกกินเสีย 5. หลักธรรมที่แสดงในเรื่องนี้ คือ อายุ วรรณะ ความสุข และพละการมีอายุยืนยาวแก่ผู้ที่ประพฤติอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นนิจ พุทธวิธีการเจริญอายุ ตลอดจนถึงการเจริญอายุในอายุวัฒนมารวัตถุ การมีอายุยืนอย่างมีคุณค่า คือ การดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท ไม่อภัยกับอดีต และไม่พะวงกับอนาคต สร้างประโยชน์และคุณค่าให้กับชีวิตผ่านโอกาสและเวลาปัจจุบันของตนเอง เพื่อประโยชน์สุขอันเป็นจุดหมายของชีวิตหลักพระพุทธศาสนาเน้นการสร้างสุขภาพหรือภาวะที่เป็นสุขแบบองค์รวมให้กับระบบของชีวิต 4 ด้านคือ ทางกาย ทางสังคม ทางจิต และทางปัญญา โดยเน้นการพัฒนาจากธรรมชาติภายในชีวิตคือ พัฒนาจิตให้เกิดปัญญา อันส่งผลต่อชีวิตซึ่งดำเนินไปโดยเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับธรรมชาติภายนอกทั้งทางกายและทางสังคม

เคล็ดลับการมีอายุยืนในพระพุทธศาสนาถือว่าต้องมียศประกอบด้วยเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ อันมีหลักกรรมเป็นเบื้องต้นในฐานะเป็นกฎแห่งธรรมชาติ คือ กฎแห่งเหตุผล

รวมทั้งกฎแห่งกรรมในฐานะเป็นกฎทางศีลธรรม คือ เป็นส่วนที่ทำหน้าที่ทางศีลธรรมของมนุษย์ มีการให้ผลคือวิบากตอบสนอง ดังนั้นบ่อเกิดของการอายุยืนหรือมีอายุยืนมาจากการกระทำที่มนุษย์สร้างขึ้นเอง ที่จัดเป็น กุศลกรรม (ฝ่ายดี) และอกุศลกรรม (ฝ่ายชั่ว) กรรมแม้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้อายุยืนอายุสั้น ก็ต้องขึ้นอยู่กับสุขภาพร่างกาย โรคภัย ไข้เจ็บ และการดำรงชีวิตอยู่ด้วยธรรม คือ อายุสสธรรม และสปปายะ พรหมวิหาร อธิติบาท โทษฆงค์ และความไม่ประมาท ซึ่งเหตุปัจจัยนี้จะบ่งบอกถึงการมีอายุยืนหรือมีอายุสั้นของมนุษย์

อภิปรายผลการวิจัย

บทความเรื่องเคล็ดลับพุทธรีธีการเจริญอายุในอายุวัฒนภูมิความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องอิทธิพลของธัมมปทัฏฐกถาเรื่องอายุวัฒนภูมิการต่อพิธีกรรมการสืบทอดของชาวล้านนาและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประเพณีการสืบทอดของชาวล้านนาตลอดถึงสาระสำคัญของการสืบทอด พบว่าพบว่า พิธีกรรมการสืบทอดของชาวล้านนาได้รับอิทธิพลจากธัมมปทัฏฐกถาเรื่อง อายุวัฒนภูมิ จากความเชื่อที่ว่าประกอบพิธีสืบทอดโดยการอาราธนาพระสงฆ์มาสวดพระปริตร การประกอบพิธีกรรม และอาศัยอานภาพแห่งพระรัตนตรัย ตลอดถึงการบำเพ็ญบุญกุศลต่างๆ ในพิธีกรรมการสืบทอดจะส่งผลให้เกิดความเป็นสิริมงคลเกื้อหนุนให้มีอายุยืนยาว มีความเจริญรุ่งเรืองในการดำเนินชีวิต ชาวล้านนาจึงนิยมประกอบพิธีกรรมมาจนถึงปัจจุบัน การสืบทอดในล้านนาแบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ 1. การสืบทอดคนและสัตว์ เพื่อที่จะทำใหตนเอง ครอบครัว ญาติมิตร บริวาร อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ปราศจากโรคภัย ความกังวลต่างๆ 2. การสืบทอดบ้าน เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่บ้านหรือกับบุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้าน เป็นวิธีการที่ทำให้จิตใจของผู้อยู่อาศัยเชื่อมั่นได้ว่าเมื่ออยู่อาศัยแล้ว จะทำให้เกิดความสุข ความเจริญ และเป็นมงคลแก่ชีวิต 3. การสืบทอดหมู่บ้าน เพื่อขับไล่สิ่งอันเป็นอัปมงคลหรือเสนียดจัญไรในหมู่บ้าน และเพื่อให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุขสร้างความสมัครสมานสามัคคีในหมู่บ้าน 4. การสืบทอดเมือง เพื่อต้องการให้บ้านเมืองประสบกับความสุขความเจริญรุ่งเรืองอุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหารและเป็นการสร้างความสามัคคีให้เกิดในบ้านเมือง ประเพณีสืบทอดยังเป็นกิจกรรมส่งเสริมให้คนกระทำความดี

บุญกิริยาวัตถุเหล่านี้ปรากฏอยู่ในพิธีกรรมการสืบทอดของล้านนาอย่างครบถ้วนนอกจากนี้พิธีกรรมการสืบทอดยังได้สาระสำคัญในด้านจิตวิทยา คือ ให้เกิดความสุขสบายใจ

เกิดกำลังใจ มีความรู้สึกรอบอุ่นและปลอดภัยจากความกลัวต่างๆ มีความเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิตต่อไปได้ ด้านสังคมวิทยา คือ เป็นวิธีการเยียวยาให้คนในสังคมสามารถเผชิญกับปัญหาในการดำเนินชีวิตและแก้ปัญหาพร้อมกันด้วยความสามัคคีกลมเกลียวของคนในสังคม ด้านมานุษยวิทยา คือ การหล่อหลอมคติความเชื่อ ค่านิยม การแสดงออก จนกลายเป็นพลังของสังคม และด้านประเพณีพิธีกรรมเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในวิถีชีวิต เป็นการแสดงออกที่มีแบบแผนและเป็นเอกลักษณ์ของชาวล้านนาพิธีกรรมการสืบชะตาในล้านนาที่ปฏิบัติกันจนถึงปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากอัมมปทัฏฐกถาเรื่อง อายุวัฒนกุมาร 3 ด้าน คือ 1.อิทธิพลด้านความเชื่อ คือ ความเชื่อเรื่องอำนาจภาพของพระรัตนตรัย ความเชื่อในเรื่องกรรม ความเชื่อในเรื่องมงคล และความเชื่อในเรื่องเจ้ากรรมนายเวร 2. อิทธิพลด้านพิธีกรรม คือ การจัดเตรียมสถานที่ เครื่องประกอบพิธี การนิมนต์พระสงฆ์สดพระปริตร 3. อิทธิพลด้านบุญกิริยา คือ ทานมัย สีสมัย ภาวนามัย อปายานมัย ปัตติทานมัย อัมมัสสวนมัย อัมมเทศนามัยพิธีกรรมสืบชะตาในล้านนาถือได้ว่าเป็นกิจกรรมทางศาสนาที่ส่งเสริมคุณธรรมทั้งทางกาย ทางวาจา และทางจิตใจอย่างครบถ้วนบริบูรณ์ ผู้วิจัยเห็นว่าการประกอบพิธีกรรมสืบชะตานั้นถ้าจะให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ควรจะประกอบพิธีด้วยศรัทธาและปัญญา หากประกอบพิธีด้วยศรัทธาเพียงอย่างเดียวอาจจะเป็นไปในทางมกมาย และยึดติดอยู่เพียงรูปแบบพิธีกรรม แต่ถ้าประกอบด้วยปัญญาแล้วจะทำให้เข้าถึงหลักศาสนา อันเป็นสาระสำคัญที่แฝงอยู่ในพิธีสืบชะตา

ตลอดจนถึงงานวิจัยเรื่อง วิเคราะห์แนวคิดเรื่องการต่ออายุในทางพระพุทธศาสนา ที่มีอิทธิพลต่อพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า พระพุทธศาสนามีแนวคิดที่ความมนุษย์นั้นมีกรรมเป็นของตน และการเกิดหรือการตายของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุอยู่ 4 ประการ คือ (1) อายุขยมรณะ ตายเพราะสิ้นอายุ (2) กัมมขยมรณะ ตายเพราะสิ้นกรรม (3) อุภยขยมรณะ ตายเพราะสิ้นอายุ และสิ้นกรรมทั้งสอง (4) อุปัจเฉทกมรณะ ตายเพราะอุปติเหตุ แต่ถึงอย่างนั้นในบางกรณีมนุษย์ก็สามารถที่จะต่อชีวิตหรือต่ออายุไปได้ ด้วยการกระทำที่เรียกว่าการต่ออายุด้วยเหตุดังต่อไปนี้คือ (1) การต่ออายุด้วยการให้ทาน (2) การต่ออายุด้วยการกำลังแห่งฤทธิ์ (3) การต่ออายุเพราะการรู้จักหลักในการดำเนินชีวิต (4) การต่ออายุด้วยอำนาจกรรม (5) การต่ออายุด้วยการสาธยายมนต์(พระปริตร) (6) การต่ออายุด้วยการปฏิบัติธรรมตามหลักอิทธิบาท 4 (7) การต่ออายุด้วยความไม่ประมาท (8) การต่ออายุด้วยการตั้งสัจจะอธิษฐาน (9) การต่ออายุด้วยการแผ่เมตตา (10) การต่ออายุด้วยการรู้จักประมาณในการบริโภค นอกจากนั้นพระพุทธศาสนายังได้เสนอแนวทางใน

การต่ออายุด้วยการสะเดาะเคราะห์ตามหลักของพระพุทธศาสนาก็ด้วยการให้ชีวิตแก่ผู้อื่น หรือการรักษาศีล และการเจริญภาวนา ซึ่งวิธีการดังกล่าวผิดกับการสะเดาะเคราะห์ ตามแนวคิดของพราหมณ์ที่เห็นว่าเมื่อมีเคราะห์ต้องฆ่าสัตว์เพื่อสะเดาะเคราะห์ตนเอง เป็นต้น สำหรับการสะเดาะเคราะห์กับการต่ออายุในทางพระพุทธศาสนานั้นถือว่าเป็น การกระทำที่มีความสัมพันธ์เพราะหากมนุษย์ทำการสะเดาะเคราะห์ก็เท่ากับเป็นการต่ออายุ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไปคือควรที่จะทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคนที่ ปฏิบัติดีสมาธิและไม่ปฏิบัติสมาธิว่าจะมีผลต่อการมีอายุที่ยืนยาวหรือไม่ อย่างไร และ ควรที่จะศึกษาในหลักธรรมอื่นๆ ในพุทธศาสนาที่นอกเหนือจากในสารานิพนธ์ฉบับนี้ด้วย ที่ส่งเสริมให้ชีวิตยืนยาวและมีคุณภาพตลอดจนถึง ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลที่ใช้ทำการวิจัยนั้น ผู้ศึกษาควรศึกษารายละเอียดให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อบุคคลอื่น ๆ ที่จะ ศึกษาในเรื่องนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กองวิชาการ. (2539). **ประเพณีมงคลไทย**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์สมุดกลาง.
- ไกรสรี นิมมานเหมินท์ และคณะ. (2521). **ลานนาไทยคดี**. เชียงใหม่ :ศูนย์หนังสือเชียงใหม่.
- คณะสงฆ์ คณะศิษย์ คณะราชการศรัทธาประชาชน. (2518). **พิธีบรมสมโภชพระพุทธรูป และพิธีสืบชะตา สะเดาะเคราะห์ เชียงใหม่**. พิมพ์ถวายเป็นอนุสรณ์งานทำบุญ อายุครบรอบพระเทพวิสุทธาจารย์.
- จินตนา มัชฌิมบุรุษ. (2558). **"ประเพณีพิธีกรรมเมืองเชียงใหม่"** สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดเชียงใหม่, เชียงใหม่ : บริษัท เชียงใหม่พรินต์ติ้ง จำกัด.
- บุปผา คุณยศยิ่ง. (2532). **"สืบ". สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.
- ป.หลงสมบุญ . (2540). **พจนานุกรม มคร-ไทย**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักเรียนวัดปากน้ำจัดพิมพ์.
- พัฒน์ เพ็งผลา. (2523). **ประวัติวรรณคดีบาลี**. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2537). **พิธีกรรมใครว่าไม่สำคัญ**. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทสหธรรมิก.